

Byrådet bør tage ansvar for skandalerne

Der brug for en politisk kulturrevolution i Aarhus.

(Rasmus Sand Høyer tegning: <https://jyllandsposten.dk/pictures/image/12370272/aw5r0n/ALTERNATES/gallery/title-mangler>)

VIGGO JONASEN

fhv. byrådsmedlem (EL) – cand.scient.pol., Risskov

JYLLANDSPOSTEN ÅRHUS 27.08.2020 KL. 17:10

Aarhus Kommune har set en del møgsager de seneste år: dybt kritisabel pleje af mennesker med demens på plejecentre. Vold og kritisabel pleje på bosteder. Ulovligt mangelfuld undervisning i modtageklasser. Bestikkelse og retsstridig fyring i teknisk forvaltning. Kritisabel og mangelfuld sagsbehandling i forhold til familier med børn med handicap.

Fælles for sagerne er, at afsløringerne er kommet udefra, især med pressens indsats, men også med kritik fra det sociale tilsyn, Ankestyrelsen, pårørendegruppers indsats.

Fælles for sagerne er, at pårørende og medarbejdere i mange af tilfældene har prøvet at råbe politikerne op, ofte gennem længere tid, inden pressen tog fat i sagerne.

Fælles for sagerne er også byrådspolitikernes reaktion: bestyrtelse, overraskelse, forargelse.

Det er hele pyramiden: borgmester, rådmænd, byrådsmedlemmer, der er bestyrkede, overraskede, forargede. De er forargede over mishandlingen – og de er forargede på hinanden. »Det er ikke mit ansvar, det er hendes.« JP-tegner Rasmus Sand Høyer har beskrevet det fortræffeligt: borgmester og rådmænd, der kaster aben frem og tilbage.

Er der ikke et sammenhængende system til kvalitetskontrol i kommunen? »Jo« og »nej«.

»Jo«, fordi:

Byrådet har en styrelsesvedtægt. I den beskrives borgmesterens opgaver:

- Under Borgmesterens Afdeling hører (bl.a.):
- Sekretariatsopgaver for byrådet, Magistraten og borgmester.

- Repræsentative opgaver og generel information.
- Rådgivning af magistratsafdelingerne.
- Almindeligt tilsyn med kommunens forvaltning.
- Kommunens overordnede juridiske funktion.

I styrelsesvedtægten beskrives også, at rådmændene har det umiddelbare ansvar for driften af deres afdelinger. Så jo: Rådmand Jette Skive (DF) har ansvaret for, hvordan Kongsgården og andre plejehjem drives. Og rådmand Kristian Würtz (S) har ansvaret for, hvordan bostedet Kilebo og andre bosteder drives. Og rådmand Thomas Medom (SF) har ansvaret for, at børn i modtageklasser får deres retmæssige undervisning og eksamenstilbud.

Men når det sociale tilsyn og pårørende og presse gentagne gange påpeger misforhold?

Så burde borgmesterens ”Almindelige tilsyn med kommunens forvaltning” og ”Rådgivning af magistratsafdelingerne” træde i kraft og karakter. For eksempel ved at tage stilling til de pårørendes henvendelser i Kongsgården-sagen. For eksempel ved at tage stilling til, om bostederne har økonomi til en ordentlig bemanning. En personalenormering, som er robust nok til at sikre ordentlige forhold også ved sygdom. Læs eksempelvis Helle Hammer Mouritzens frysende artikel om en dag på bostedet, 21. august.

»Nej«, fordi:

Det er bekvemt for politikere at kunne sige: »jeg har tillid til, at andre bringer orden i sagerne.« Det er bekvemt for en borgmester at aflevere de pårørendes klage over plejen til rådmanden for ældreplejen – og sige »selvfølgelig ordner hun det.« Det er bekvemt for ældrerådmanden at kunne levere klagen videre til lokalcenterlederen og sige ”selvfølgelig ordner hun det”.

Borgmester og rådmand holder sig så at sige med forsæt i uvidenhed om problemerne og manglen på løsning af dem. Når det så viser sig, at det *ikke* kom i orden, bliver rådmand og siden borgmester ganske forargede og chokerede!

Det vil sige: Borgmester og rådmænd forsømmer tilsynsopgaven. ”Repræsentative opgaver og generel information” er også sjovere.

Kvalitetskontrollen i Danfoss venter ikke på klager over termostaterne. Man sørger for, at den er der i produktionsleddet. Hvorfor gør kommunen ikke det?

Politikernes ovenfor beskrevne bekvemmelighed er en del af forklaringen. Men der er også stærkere kræfter på spil. Økonomistyringen, eller *New Public Management*, spiller en stor rolle. Igennem en snes år har den krævet årlig ”effektivisering” eller ”omprioritering” med et par procent om året. Det bliver til meget på 20 år.

New Public Management virker i stort omfang ved at skubbe ansvaret nedad og ved at gøre utilstrækkelig kvalitet til den enkelte medarbejders ansvar. Ergoterapeuten skriver selv

»Jeg har ikke dokumenteret noget som helst, heller ikke den medicin, beboerne har fået.« Med andre ord: »Jeg har lavet fejl/undladt pligtig opgave.«

Faktisk kan hendes autorisation som sundhedsmedarbejder komme på spil ved undladelsen. Men bosteds- eller centerledelsen eller rådmand risikerer ikke en faglig sanktion for undladelsen eller den utilstrækkelige bemanning, som medfører undladelsen. Borgmesteren? Ingen faglig sanktion.

De mange besparelsesmotiverede, retsstridige afgørelser på handicapområdet blev engang diskuteret. En af socialrådgiverne sagde bramfrit: »Hvem bringer egen røv i klaskehøjde ved at sige til ledelsen: Jeg kan ikke nå at klare så mange sager på en normal arbejdsuge?« Endsige, at »denne beskæring af ydelsen er retsstridig?« For så får hun bare at vide: Du kan søge job et andet sted. Og hvilken mellemlider siger til rådmanden: Arbejdet kan ikke udføres godt nok, endsige lovmedholdeligt, med de folk og den økonomi, jeg har til rådighed? Nej, vel? – rådmand Kristian Würtz piber jo, at han vil jo løse bostedsproblemer ved ledelsestiltag og efteruddannelse af personale, eller med andre ord: De er ikke gode nok til jobbet. Rådmanden siger ikke: Arbejdet kan ikke udføres godt nok, endsige lovmedholdeligt, med de folk og den økonomi, jeg har til rådighed?

Hvordan gik det med de ansatte, som kritiserede forholdene inklusiv korrupsionen i magistratsafdelingen for Teknik og Miljø? I første omgang mente rådmand og borgmester, at fyringerne var ”lige efter bogen”. Sådant ”tilsyn” fremmer frygt og tavshed mere end mod og kvalitetsbevidsthed.

De tre store velfærdsområder: børn og unge, plejesektoren, og socialområdet lider af mærkbar underfinansiering. Skolevæsenet mangler et par hundrede millioner i forhold til landsgennemsnittet. Plejesektoren mangler 300 mio. kr. for at komme på samme serviceniveau som i 2008. Og socialområdet: handicapområdet, bostederne m.v. mangler i størrelsesordenen 80-100 mio. kr. Rådmandene har det tilfælles, at de vil løse problemerne ”inden for budgettet” – det er lidt som at tætte det utætte tag ved at flytte rundt med de eksisterende tagplader.

Borgmesteren har stillet i udsigt, at Aarhus Kommunes budget for 2021 vil blive en stram affære. Ganske vist vil han hæve skatten med 0,12% point eller ca 78 mio kr for at ”give velfærden et løft”. Men – de 78 mio svarer lige til det, som udligningsreformen koster kommunen – så: hvordan de 78 mio skal løfte velfærden, er uoplyst! Samtidig har han lovet, at man må gøre noget for at bringe »balance mellem rådighedsbeløb og udgifter«. ”Balance” plejer at betyde, at opgaverne skal løses med lidt færre kroner.

Vi har til gode at se, at borgmesteren forholder sig til, om kommunens ydelser er anstændige og tilstrækkelige, for den sags skyld: fagligt acceptable. Og har til gode at se, om borgmesteren vil tage tilsynsopgaven på sig.

Hidtil har borgmesteren kun vist vilje til at kræve budgettet overholdt.

Aarhus har brug for en kulturrevolution – en politisk kulturrevolution, hvor byrådet tager ansvar for kvaliteten, også før skandalerne rammer.